

форми літературно-книжного мови з різноманітними елементами усної побутової мови. Найбільше виступає побутовий мови зображуваного соціального світу. Для письменника найбільш значимі в художественному відношенні фрагменти, включаючи в себе завершені по змісту і тематически описання, епізоди, картини.

Література

1. Белошапкова В. Функционирование сложных предложений в русском языке / В. Белошапкова. – М. : Дом книги, 1990. – 279 с.
 2. Валгина Н. С. Современный русский язык. Синтаксис. / Н. С. Валгина. – М. : Флинта, 2009. – 397 с.
 3. Гоголь Н. В. Произведения: в 3-х т. / Н. В. Гоголь. – М. : Арбат-Книга, 1999. – Т. 1: Избранные произведения. – 552 с.
- Современный русский язык : Учебник / Под ред. В. А. Белошапковой. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1997. – 469 с.

Сердюк О.К.,
учитель,
ЗЗСО № 20, м. Бердянськ

ЛІТЕРАТУРНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ЯК ДІАЛОГ МІЖ СУЧАСНИМ РОМАНОМ ТА СЕРЕДНЬОВІЧНОЮ ОПОВІДДЮ

В англійській літературі початку ХХІ ст. спостерігається особливий інтерес до жанру історичного роману. Зокрема, сучасний роман-реконструкція, новаторський за змістом і формою, швидко здобуває популярність серед читачів та літературознавців. Зразки сучасної історичної прози останніх десятиліть у творчості таких письменників, як М. Еміс, Дж. Барнс, Й. Мак'юен, П. Акройд та ін., виявляють проникнення рис постмодернізму у історичну літературу. Останні призводять не лише до зміни стратегії оповіді, а й до зміни самих уявлень про минуле, митця та його місце в суспільстві минулого і сучасності, а також про поняття істини, що теж модифікується під впливом філософських ідей герменевтики. Відтак метою розвідки став аналіз репрезентації історичних подій ХІV століття у романі Пітера Акройда крізь призму “Кентерберійських оповідань” Джефрі Чосера.

Термін реконструкція хоч і використовується у науці про художню словесність, проте його специфіка й функції у художньому тексті досі не визначені. Інколи він вживається на позначення наукової реконструкції тексту або тлумачиться як продовження лінгвістичної реконструкції (наукового методу відтворення тексту). У літературознавчій енциклопедії реконструкція або реституція визначається як “відновлення первісного тексту твору, його фрагментів, елементів на підставі рукописних, машинописних варіантів, записів, публікацій” [4, 313]. Розрізняють також історичну реконструкцію –

відтворення матеріальної і духовної культури тієї чи іншої історичної епохи і регіону з використанням археологічних, зображальних та писемних джерел. В аспекті герменевтики літературна реконструкція спрямована на відновлення істинного смислу, відтворення ситуації його виникнення, прагнення передати в реконструйованому тексті відповідну історичну та культурну атмосферу за допомогою не так форми, як змісту [3]. Тому під поняттям реконструкції розуміємо відновлення вигляду, структури того, що існувало в минулому і дійшло до сьогодення у формі давніх залишків з метою його актуалізації.

Серед сучасних британських авторів, які займаються “поверненням історії”, художній прийом літературної реконструкції розкрито у романах Пітера Акройда, який вчився і працював в “осередку реконструкції” – Єйлі [2, 375]. Використання автором прийому літературної реконструкції простежується практично у всіх його творах, що дає можливість вести мову вже про авторський творчий метод, який пронизує і визначає творчість письменника.

Вже перший роман “Велика Лондонська пожежа” (1982) став свідченням того, що автор є не лише грайливим дослідником нерозбірливих нашарувань минулого й сьогодення, а й інтерпретатором літературних стилів минулого. Готичне втілення сучасного П. Акройда Лондона наповнене зв’язками та алюзіями на “Крихітку Дорріт” Ч. Діккенса. У романі “Хоксмур” (1985) письменник також вдається до нашарування оповідей, переплітаючи наративи XVIII та XX сторічч. У романі “Чаттертон” (1987) П. Акройд ускладнює власну концепцію, розгортаючи розповідь вже не у два, а три наративи. Він поєднує вікторіанську історію про створення знаменитої картини з детальним викладом сучасної історії про мистецтво й підробки. Але найяскравіше метод реконструкції середньовічного минулого Лондона проявляється у романі “Клеркенвельські оповіді” (2003) [1], який має фрагментарну структуру і численні елементи сюжету, що перегукуються і віддзеркалюють один одного, реконструюючи лондонські події XIV століття.

Багаторівнева літературна гра починається вже з назви роману, яка алюзивно відсилає до “Кентерберійських оповідань” [5], і сам автор неодноразово зазначає, що “запозичив” свій сюжет у Дж. Чосера. Проте навіть при тому, що поділ “Клеркенвельських оповідей” на поодинокі історії нагадує середньовічний англійський твір, П. Акройд замінює окремі розповіді, вбудовані у рамки паломництва, на ряд коротких епізодів, що створюють роз’єднаний, фрагментарний образ середньовічного Лондона, постраждалого внаслідок подій 1399 року. Застосовування чосерівських персонажів у романі П. Акройда представлено скоріше як надання універсальних якостей зображеним ним небезпеці, що пов’язана з прихованою маніпуляцією та використанням релігійних ідеалів у політичних цілях. Більше того, літературна залежність виявляється менш очевидною, ніж стверджує сам автор. П. Акройд відтворює певні інтонації твору Дж. Чосера, але надає їм нової форми та нового значення. Персонажі-прототипи, що подібні у загальному, відрізняються деталями. І хоча здається, що П. Акройд прямо запозичив героїв

середньовічного автора, насправді він перетворює паломників Дж. Чосера на персонажів, які відповідають вимогам сучасної оповіді та допомагають удосконалити вигаданий сюжет. Це одночасне твердження подібності та відмінності створює іронічну дистанцію, яка вводить почуття настороженості по відношенню до будь-якої маніпуляції. Літературна гра, до якої “Клеркенвільські оповіді” залучають “Кентерберійські оповідання”, вказує на необхідність недовірливого ставлення до того, що заявлено на рівні оповідного дискурсу і представленої історії, і, відповідно, несприйняття будь-яких спокусливих ідеологій, які у романі призводять до спустошення світу XIV століття, але можуть також становити загрозу і для світу сучасного.

Автор звертається до одного з найцікавіших періодів в історії Англії – до часів правління слабкого та деспотичного короля Річарда II. Саме тоді відбувся заколот лордів, що призвів до скинення з престолу короля та у майбутньому до війни Червоної та Білої троянд. Усі ці події, що “залишаються за кадром”, перетворюють історію одного заколоту на масштабну історичну подію. 22 персонажі-свідки “Клеркенвільських оповідей” – від ігумені монастиря до повара – подають їх кожен по-своєму. Окреслений маршрутами окремих героїв і представлений крізь призму їхніх світобачень Лондон як місто безладу не піддається єдиному визначенню, адже сучасне світобачення перетинається зі світобаченням середньовічним. Встановлюючи у зображенні світу пізнього середньовіччя зв’язок із середньовічною літературною традицією та водночас вказуючи на деякі відмінні елементи у творі Дж. Чосера, П. Акройд ретельно перероблює та змінює середньовічний матеріал. Письменник перетворює чосерівських паломників на персонажів, які відповідають вимогам сучасної оповіді та допомагають йому у розвитку вигаданого сюжету.

Таким чином нарочито продемонстроване П. Акройдом літературне запозичення є не настільки прямим. Автор відтворює певні інтонації “Кентерберійських оповідань”, водночас надаючи їм нової форми та наділяючи новим змістом. Подібне одночасне утвердження залежності від середньовічного матеріалу і його трансформація ніби застерігають читача на рівні оповідного дискурсу від беззаперечного прийняття явного примушення, що, як показує історія, може бути потенційно небезпечним у будь-який час. На основі відомих “Кентерберійських оповідань” Джефрі Чосера відтак постає текст П. Акройда, в якому постмодерністська вишуканість поєднується із захоплюючим сюжетом, а ретельне відтворення історичної реальності не протирічить поглядам сучасника на людську природу.

Література

1. Акройд П. Клеркенвільські оповіді / П. Акройд; [пер. з англ. А. О. Івахненко, Н. В. Скоробогатова]. – Х. : Фоліо, 2011. – 284 с.
2. Бредбері М. Британський роман нового часу / Переклад з англ. В. Дмитрука. – Київ : Ксенія Сладкевич, 2011. – 480 с.
3. Кузьменко Д. Ф. Літературна реконструкція як прийом і авторський художній метод [Текст] : автореферат дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / Д. Ф. Кузьменко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К., 2012. – 20 с.

4. Літературознавча енциклопедія : У 2 томах. Т. 2 / Авт.-укл. Ю. І. Ковалів. – К. : ВЦ “Академія”, 2007. – 624 с.

5. Чосер Дж. Кентерберийские рассказы / Пер. с англ. И. Кашкина, О. Румера, Т. Поповой, М. : Эксмо, 2007. – 768 с.

Туровська В.С.,

магістрант,

Бердянський державний педагогічний університет
Науковий керівник – к. філол. н., доц. **Е.В. Олійник**

ІСТОРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГУЦУЛЬСЬКОГО ДІАЛЕКТУ В УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Грунтовне, всебічне вивчення усіх структурних рівнів українських говорів у сучасній лінгвістиці дедалі виразніше висувається до ряду найбільш актуальних мовознавчих проблем, як у плані фіксації та нагромадження конкретного мовного матеріалу, так і в розв’язанні комплексу теоретичних питань.

Дослідниками діалектів української мови в різні часи були І. Вагилевич, В. Ганцов, В. Грещук, Я. Головацький, Ф. Жилко, І. Зілинський, А. Кримський, О. Курило, М. Максимович, І. Матвіяс, К. Михальчук, О. Павловський, О. Потебня, О. Соболевський, О. Шафонський, О. Шахматов та інші.

Метою нашої статті є з’ясування історичних особливостей гуцульських діалектних явищ в українському художньому дискурсі.

Гуцульський діалект продовжує бути визначальним чинником творення сучасного художнього тексту, а також має тривалу історію використання в українській художній літературі, що отримала свій початок у новій белетристиці Ю. Федьковича. Народжений у буковинській Гуцульщині, носій гуцульських говірок на початку формування української літературної мови в західноукраїнських землях, коли ще тільки закладалися засади її становлення, під впливом мови творів Марка Вовчка, створює власні художні доробки на живій розмовній мові. Такою вважав письменник гуцульське діалектне мовлення та багатий місцевий фольклор. Так можна пояснити велику кількість різнорівневих гуцульських діалектних рис як у мові персонажів, так і в авторській мові його творів. І хоч письменник розумів, що літературна мова має бути загальнонародною, а, отже, не може ґрунтуватися на одному діалекті, він все ж таки через ряд причин не зміг уникнути стихійного впливу гуцульського мовлення на мову його творів, про що переконливо свідчить довільне поєднання у ній літературних і діалектних форм.

Використання гуцульських діалектизмів у прозових творах Юрія Федьковича добре проаналізував Іван Франко, відзначаючи, що він “не писав чистим гуцульським діалектом, але з погляду языка його діяльність визначає